

Stavovi građana Republike Srpske prema ulasku Bosne i Hercegovine u NATO i EU (maj 2022. godine)

● UVOD

Sredinom aprila 2022. godine, partnerske organizacije Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci i Agencija za razvoj preduzeća Eda Banja Luka počele su sa pripremnim aktivnostima usmjerenim ka realizaciji druge, odnosno završne faze projekta „Broadening debates on NATO integration in the Republic of Srpska“. Prva faza pomenutog projekta realizovana je u drugoj polovini septembra 2021. godine. Navedeni projekat predstavlja nastavak saradnje započete tokom 2019-2020. godine u okviru projekta „(Re)launching debates on NATO integration in the Republic of Srpska“, odnosno nastavak ispitivanja stavova građana Republike Srpske prema ulasku Bosne i Hercegovine u NATO i Evropsku uniju.

Tokom vremenskog perioda od šest mjeseci, koji je protekao između realizacije prve i druge faze projekta „Broadening debates on NATO integration in the Republic of Srpska“, na međunarodnoj, regionalnoj i domaćoj političkoj sceni desili su se mnogi događaji koji su mogli da utiču na formiranje i/ili mijenjanje stavove građana Republike Srpske o procesima evroatlantskih integracija Bosne i Hercegovine (BiH). U tom kontekstu, prije nego što predstavimo rezultate sprovedenog ispitivanja stavova građana Republike Srpske, ukratko ćemo navesti i opisati najznačajnije među njima.

Kao najznačajnija međunarodna dešavanja koja su mogla da utiču na formiranje i/ili mijenjanje stavova građana Republike Srpske prema procesima evroatlantskih integracija BiH posebno bismo izvojili (privremeno) okončanje pandemije COVID-19 i vojni napad Rusije na Ukrajinu. Bez obzira da li je značajan broj pada oboljelih i pre-

minulih od infekcije virusom SARS-CoV-2 u prvim mjesecima 2022. godine označio konačni ili privremeni kraj pandemije, svjetska javnost je ovaj događaj dočekala sa velikim olakšanjem. Međutim, (privremeno) okončanje ove krize, koja je u suštini bila zdravstvena, iako sa značajnim implikacijama po druge sfere društvenosti, preklapilo se sa novom i potencijalno još opasnijom krizom – oružanim sukobom u Ukrajini. Geopolitičke i ekonomske posljedice navedenog sukoba, od njegovog početka krajem februara ove godine do danas, u velikoj mjeri su označile ulazak u eru novih globalnih neizvjesnosti i kriza (poput stagflacije, rasta cijena energenata i hrane, intenziviranja trke u naoružanju, pojačanih tenzija između Kine i Sjedinjenih Američkih Država po pitanju Tajvana, itd), koje bi mogle kulminirati nuklearnim ratom, odnosno uništenjem ljudske civilizacije. U takvim okolnostima naročito su ugroženi građani ekonomski nerazvijenih i politički nestabilnih država poput BiH.

Najznačajniji regionalni događaji koji su tokom pomenutog perioda mogli da utiču na stavove građana Republike Srpske prema evroatlantskim integracijama BiH bili su opšti izbori u Srbiji (april 2022), odnosno pojačane političke tenzije između Srbije i Hrvatske. Ishod opštih izbora u Srbiji označio je nastavak Vučićeve politike prema BiH, koja u prvi plan stavlja garantovanje teritorijalnog integriteta BiH, ali uz implementaciju Sporazuma o specijalnim paralelnim vezama između Republike Srbije i Republike Srpske. Istovremeno, pojačane političke tenzije između Srbije i Hrvatske, koje su se manifestovale kroz izjave političara i diplomata i svojevrsnu regionalnu trku u naoružanju, u značaj-

Objavljivanje ovog materijala je finansirano grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.

noj mjeri su bile uslovljene i odnosom pomenutih država prema BiH. U tom smislu, posebno bismo izdvojili izjavu Predsjednika Srbije Vučića iz januara 2022. godine da Republici Srpskoj trebaju biti vraćene nadležnosti u segmentu poljoprivrede i šumarstva koje su joj uskraćene odlukom Ustavnog suda BiH (septembar 2021), odnosno Predsjednika Hrvatske Milanovića da podržava proglašenje trećeg entiteta u BiH iz maja 2022. godine.

Kao posebno značajna dešavanja na domaćoj političkoj sceni tokom navedenog perioda izdvojili bismo neuspjeh domaćih političara i stranih diplomata da realizuju reformu izbornog zakonodavstva BiH, odnosno odluku Visokog predstavnika Kristijana Šmita da počne koristiti Bonska ovlaštenja. U prvom slučaju, višemesečni pregovori, koji su se sa većim ili manjim intenzitetom pretežno vođeni između predstavnika bošnjačkih i hrvatskih političkih partija, nisu doveli do rješenja kojima bi sprovedene presude Evropskog suda za ljudska prava (u slučajevima Sejdić i Finci, Zornić, Pilav, Šlaku i Pudarić), unapređen izborni proces u tehničkom smislu (npr. kroz uvođenje elektronskog glasanja), odnosno bilo omogućeno "legitimno predstavljanje" prilikom izbora članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine kao mehanizam za zaštitu hrvatskih nacionalnih interesa u BiH. Sa druge strane, za razliku od svog prethodnika Valentina Incka, koji je tek na kraju mandata odlučio da upotrijebi Bonska ovlaštenja, Kristijan Šmit je to uradio već na početku svog mandata i to kroz obustavljanje primjene

Zakona o nepokretnoj imovini Republike Srpske sve do ocjene njegove ustavnosti (april 2022). Istovremeno, najviši zvaničnici Republike Srpske su javno istakli da je pomenuti zakon stupio na snagu i da su odluge Kristijana Šmita nelegitimne zato što na poziciju Visokog predstavnika nije izabran na legalan način u Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija.

Navedeni događaji predstavljaju potencijalni interpretativni okvir za razumijevanje obrazaca formiranja i mijenjanja stavova građana Republike Srpske o procesima evroatlantskih integracija Bosne i Hercegovine. Pri tome polazimo od opšte pretpostavke da su stavovi građana Republike Srpske o značajnim društvenim i političkim događajima u Bosni i Hercegovini, regiji i ostatku svijeta, pretežno emocionalno utemeljeni.

Zbog specifičnosti odabranog metodološkog pristupa neposredno ispitivanje stavova građana o prethodno navedenim političkim dešavanjima ograničili smo na dva slučaja (oružani sukob u Ukrajini i upotrebu Bonskih ovlaštenja od strane Visokog predstavnika), ali na osnovu rezultata dobijenih u prethodna četiri kruga ispitivanja javnog mnjenja u Republici Srpskoj (realizovanih u okviru projekta „(Re)launching debates on NATO integration in the Republic of Srpska” i prve faze ovog projekta) smatrali smo da su navedeni događaji, odnosno njihova (re)prezentacija od strane političara i medija u Bosni i Hercegovini, nesumnjivo uticali na stavove naših ispitanika.

● METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

Primarni cilj istraživanja je sticanje saznanja o trenutnim stavovima građana Republike Srpske prema mogućem ulasku Bosne i Hercegovine u NATO i Evropsku uniju. Sekundarni ciljevi istraživanja su usmjereni ka sticanju saznanja o izvorima informisanja građana Republike Srpske o evroatlantskim integracijama i njihovim stavovima o aktuelnim međunarodnim i domaćim društveno-političkim dešavanjima. Takođe, sekundarni cilj istraživanja je i poređenje prikupljenih podataka sa rezultatima ispitivanja javnog mnjenja dobijenim u okviru projekta „(Re)launching debates on NATO integration in the Republic of Srpska” i prvoj fazi ovog projekta.

Istraživanje je sprovedeno tokom pet radnih dana u maju 2022. godine. Realizovano je CATI metodom na višefaznom uzorku od 1000 pu-

nojsetnih ispitanika. Anketari su bili odabrani studenti Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci i radili su u dvije smjene. Neposredno prije realizacije istraživanja svi anketari (bez obzira na prethodno iskustvo u sprovođenju CATI metode) su prošli kroz odgovarajući trening. Upitnikom su pored sociodemografskih/nezavisnih varijabli (pol, starost i nivo obrazovanja), obuhvaćene i zavisne varijable koje se odnose na stavove građana Republike Srpske o evroatlantskim integracijama Bosne i Hercegovine (ukupno 12 pitanja). Polna reprezentativnost uzorka je postignuta u dvije etape. Nakon 700 anketa urađenih slučajnim izborom, anketari su u drugoj fazi imali zadatak da na preostalih 300 anketa koriguju uzorak u smislu adekvatne polne zastupljenosti.

IZVORI INFORMISANJA O EVROATLANTSKIM INTEGRACIJAMA

Rezultati istraživanja ukazuju da se građani Republike Srpske o evroatlantskim integracijama najčešće informišu putem televizije, a najrjeđe kroz razgovor sa prijateljima i porodicom. Na osnovu podataka predstavljenih u Tabeli 1 moguće

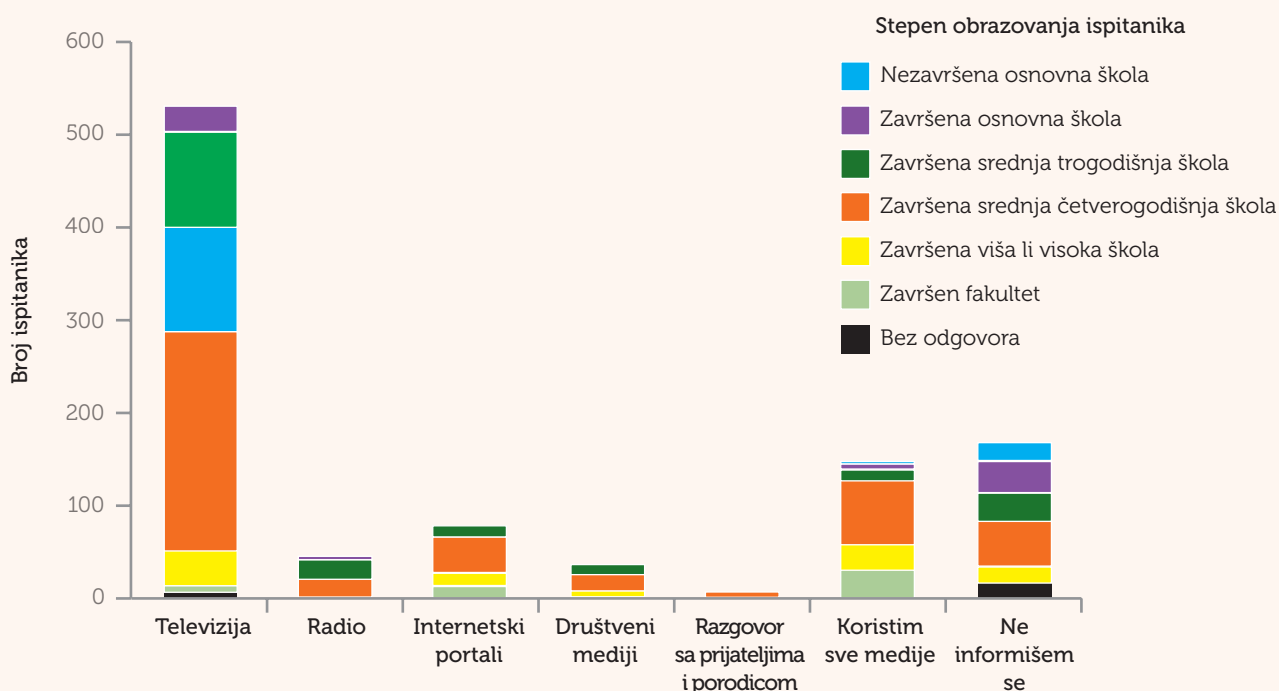
je zaključiti da većina građana Republike Srpske ne traga (pro)aktivno za informacijama o evroatlantskim integracijama, tj. da u tom segmentu javnog informisanja dominira jednosmjerna komunikacija karakteristična za tradicionalne medije.

Izvor informisanja	Učestalost korištenja
Televizija	52.4%
Radio	3.7%
Internetski portali	7.9%
Društveni mediji	2.7%
Razgovor sa prijateljima i porodicom	0.6%
Koristim sve medije	15.04%
Ne informišem se	17%
Ukupno	100.0

Tabela 1: Učestalost korištenja izvora informisanja o evroatlantskim integracijama

U prethodno navedenom kontekstu veoma je zanimljiva obrazovna struktura korisnika pojedinih izvora informisanja (Vidi Grafikon 1). Na osnovu predstavljenog grafikona moguće je primjetiti da većina ispitanika sa nižim i srednjim stepenom obrazovanja do informacija o evroatlantskim integracijama dolazi isključivo

putem televizije. Nasuprot tome, približan broj ispitanika sa završenim fakultetom kao izvor informisanja o evroatlantskim integracijama koristi televiziju i internet portale. Istovremeno, većina pripadnika ove podpopulacije do navedenih informacija dolazi korištenjem različitih medija.

Grafikon 1: Obrazovna struktura korisnika izvora informisanja

Na osnovu prikupljenih podataka u okviru ovog segmenta istraživanja primjetan je i porast broja građana Republike Srpske koji se ne informišu o evroatlantskim integracijama. U odnosu na prvu fazu realizacije projekta kada

je 7,8% ispitanika izjavilo da se ne informišu o evroatlantskim integracijama, ovaj put je udio ispitanika sa takvim stavom porastao na 17% (Savić, 2021).

STAVOVI PREMA ULASKU BIH U NATO I EU

Prethodni rezultati ispitivanja javnog mnjenja u Republici Srpskoj koja su realizovana u okviru projekata „(Re)launching debates on NATO integration in the Republic of Srpska“ i „Broadening debates on NATO integration in the Republic of Srpska“ ukazali su da je većina ispitanika imala pozitivan stav prema ulasku Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju, a negativan prema ulasku u NATO (Vidi Tabelu 3). Uzimajući u obzir vremenski period koji je protekao od realizacije tih istraživanja, odnosno značajne društveno-političke događaje koji su se desili u međuvremeno, smatramo da je ponovno ispi-

tivanje javnog mnjenja Republike Srpske o tim pitanjima u potpunosti opravdano.

Prema podacima iz maja 2022, bezuslovan ulazak BiH u Evropsku uniju podržava 29,6% ispitanika, a bezuslovan ulazak u NATO podržava 5,2% ispitanika. Uslovnu podršku za ulazak u EU, tj. ako i Srbija postane članica EU, dalo je 15,3% ispitanika. Istovremeno, uslovnu podršku za ulazak u NATO, tj. ako to i Srbija učini, dalo je 3,4% ispitanika. Više od četvrtine ispitanika, tj. njih 26,2%, istovremeno iskazuje otpor prema ulasku u EU i pristupanju NATO-u.

 		DA LI STE ZA ULAZAK BIH U NATO				
		Da, u svakom slučaju (bezuslovno)	Da, ukoliko i Srbija isto učini	Ne	Ne znam	Ukupno
DA LI STE ZA ULAZAK BIH U EVROPSKU UNIJU	Da, u svakom slučaju	44 4.4%	7 0.7%	211 21.1%	34 3.4%	296 29.6%
	Da, ukoliko i Srbija isto učini	2 0.2%	9 0.9%	129 12.9%	13 1.3%	153 15.3%
	Ne	4 0.4%	9 0.9%	262 26.2%	23 2.3%	298 29.8%
	Ne znam	3 0.2%	9 0.9%	80 8.0%	162 16.2%	253 25.3%
	Ukupno	52 5.2%	34 3.4%	682 68.2%	232 23.2%	1000 100,0%

Tabela 2: Stavovi građana Republike Srpske prema ulasku BiH u NATO i EU (Republika Srpska, 20-24.09.2021. N=1000) ($\chi^2=396,700$; $df=9$; Kramerov V=0,364; sig. 0,000)

Ako podatke prikazane u Tabeli 2 uporedimo sa rezultatima ispitivanja javnog mnjenja u Republici Srpskoj realizovanim u okviru projekata „(Re)launching debates on NATO integration in the Republic of Srpska“ i „Broadening debates on NATO integration in the Republic of Srpska“ možemo primjetiti da je među građanima Re-

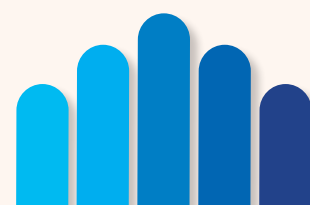
publike Srpske došlo do daljeg/značajnijeg pada bezuslovne, uz blagi rast uslovne podrške za ulazak u Evropsku uniju. Istovremeno, došlo je i do umjerenog povećanja otpora prema bezuslovnom ulasku u NATO, odnosno neznatnog povećanja uslovne podrške za ulazak u NATO.

Stavovi građana	Oktobar 2019.	Februar 2020.	Jun 2020.	Septembar 2021.	Maj 2022.
Bezuslovna podrška ulasku u EU	67,8	50,0	48,8	40,8	29,6
Uslovna podrška ulasku u EU	11,1	10,1	11,6	13,5	15,3
Bezuslovni otpor prema ulasku u NATO	63,4	79,8	79,7	63,0	68,2
Uslovni otpor prema ulasku u NATO	10,5	9,1	8,8	4,9	5,2

Tabela 3: Uporedni prikaz podataka o stavovima građana Republike Srpske prema ulasku u EU i NATO za period oktobar 2019. – maj 2022.

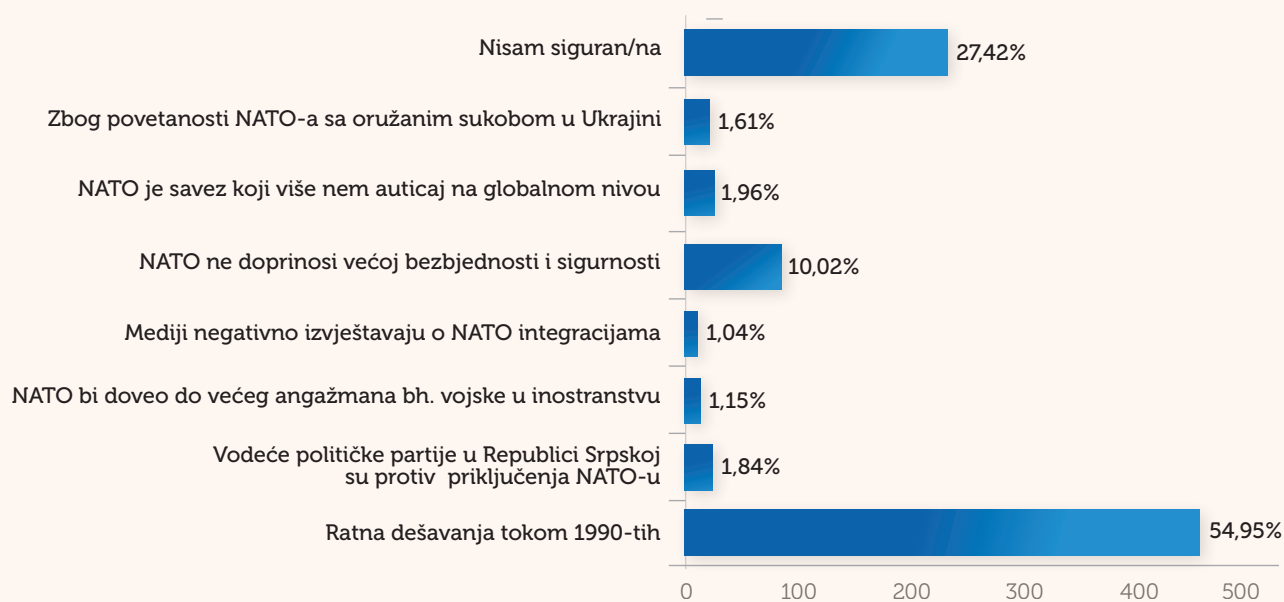
Rezultati uporedne analize ukazuju na značaj aktuelnih društveno-političkih dešavanja na formiranje i mijenjanje stavova građana Republike Srpske o evroatlantskim integracijama. Shodno tome, dalje/značajnije opadanje bezuslovne podrške ulasku u EU vjerovatno može biti dovedeno u vezu sa oružanim sukobom u Ukrajini, tj. dominantnim javnim diskursom koji EU u kontekstu pomenute krize označava kao jednog od najvećih geopolitičkih i ekonomskih gubitnika. Iz te perspektive, koja je dodatno pojačana nesuglasicama zemalja članica EU po pitanju rješenja navede krize i/ili ublažavanju njenih posljedica, krilatica „evropski put BiH nema alternativu“ za većinu građana Republike Srpske više ne izleda kao garant ekonomskog prosperiteta i političke stabilnosti. Ako u obzir uzmemo i prijateljske veze između srpskog i ruskog naroda moguće je pretpostaviti da određeni broj ispitanika negativan stav prema ulasku u EU zasniva na njenoj trenutnoj politici prema Rusiji (npr. uvedenim sankcijama, vojnoj i ekonomskoj pomoći Ukrajini, itd). Blagi rast uslovne podrške ulasku u EU u slučaju da to učini i Srbija vjerovatno je povezana sa njenom ulogom u očuvanju regionalne sigurnosti, kao i pokušajima da sačuva neutralan odnos po pita-

nju sukoba u Ukrajini. Istovremeno, smatramo da je umjeren rast otpora prema bezuslovnom ulasku u NATO od oko 5% takođe povezan sa oružanim sukobom u Ukrajini. Uzimajući u obzir navedene prijateljske odnose srpskog i ruskog naroda bilo je razumno za pretpostaviti da je određen broj građana Republike Srpske na postavljeno pitanje reagovao emotivno i na taj način iskazao vlastito neslaganje sa (ne)posrednom ulogom NATO saveza u pomenutoj krizi. U tom smislu bitno je ukazati da je bezuslovni otpor građana Republike Srpske prema ulasku u NATO doživio daleko značajniji rast nakon političkih tenzija u Bosni i Hercegovini koje su uslijedile nakon što je Predsjedništvo BiH potpisalo dokument „Program reformi Bosne i Hercegovine 2020“ u novembru 2019. godine (od 63,4% u oktobru 2019. na 79,8% u februaru 2020. godine), nego kada je u pitanju vjerovatni uticaj oružanog sukoba u Ukrajini. Na osnovu tog podatka može se zaključiti da političke krize u BiH, odnosno način na koji su one (re)prezentovane od strane određenih političara i medija, imaju daleko značajniji uticaj na formiranje i/ili mijenjanje stavova građana Republike Srpske prema NATO savezu nego geopolitička dešavanja u inostranstvu.

Poput prošlog i u okviru ovog kruga ispitivanja javnog mnjenja željeli smo da neposredno provjerimo pretpostavku o emocionalnoj zasnovanosti stavova građana Republike Srpske prema ulasku BiH u EU i NATO. Shodno tome, ispitanicima smo postavili nekoliko pitanja usmjerenih ka potvrđivanju, odnosno odbacivanju pomenute pretpostavke. Prvo od takvih pitanja je bilo opcionog karaktera, tj. bilo je usmjereno ka ispitanicima koji su se prethodno izjasnili protiv ulaska BiH u NATO, a odnosilo se na navođenje razloga zbog kojeg su zagovarali/zagovaraju pomenuti stav. Prikupljeni podaci ukazuju da je većina ispitanika, tj. oko 55%, kao osnovi razlog vlastitog otpora prema ulasku BiH u NATO navodila ratna dešavanja tokom 90-ih godina prošlog vijeka. Značajan broj ispitanika, oko 27% nije naveo konkretan ra-

zlog za otpor prema NATO-u. Istovremeno, oko 10% ispitanika je odgovorilo da NATO ne doprinosi povećanoj bezbjednosti i sigurnosti. Podrška za svaku od preostalih stavki je iznosila ispod 2%, što je naročito indikativno kada se uzme u obzir da se neke od njih u javnosti vrlo često predstavljaju kao glavni razlozi za otpor većine građana Republike Srpske prema ulasku u NATO. Pri tome prvenstveno ciljamo na stavke „vodeće političke partije u Republici Srpskoj su protiv pridruživanja“ i „mediji negativno izvještavaju o NATO integracijama“. Smatramo da navedena konstatacija nije protivrječna u odnosu na zaključak iz prethodnog poglavlja izvještaja, te da se može objasniti time da određen broj građana Republike Srpske nije svjestan da političari i mediji utiču na formiranje i mijenjanje njihovih stavova.

Grafikon 2: Zastupljenost razloga za otpor prema ulasku BiH u NATO

Poređenjem navedenih podataka sa rezultatima ispitivanja razloga za otpor prema ulasku BiH u NATO iz septembra 2021. godine moguće je primjetiti da nije došlo do značajnijih promjena stavova na nivou populacije građana Republike Srpske. Naime, u prvom krugu ispitivanja oko 53% građana je izjavilo da otpor prema ulasku BiH u NATO zasniva na ratnim dešavanjima iz 90-ih, dok

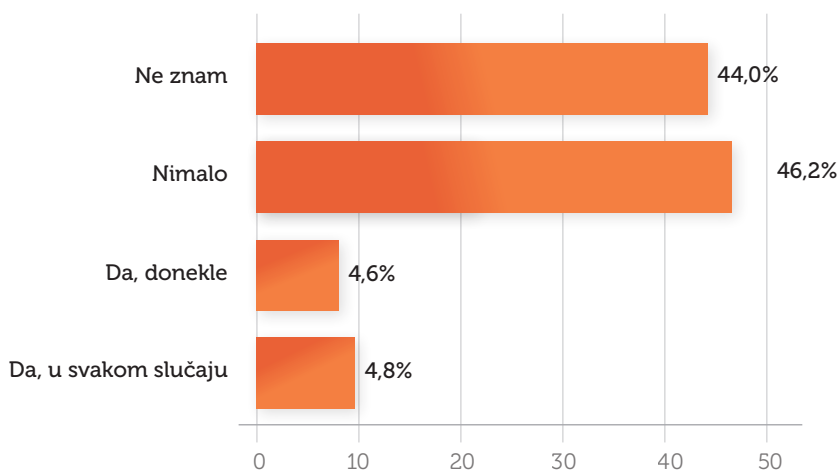
ih je oko 7% smatralo da NATO ne doprinosi većoj bezbjednosti i sigurnosti. Oko 33% ispitanika nije bilo sigurno zašto nije za ulazak BiH u NATO, a podrška za ostale stavke je i tada iznosila ispod 2% (Savić, 2021). Posebno bismo istakli da prikupljeni podaci načelno podržavaju pretpostavku o uticaju oružanog sukoba u Ukrajini na formiranje stavova građana Republike Srpske prema NATO savezu.

Naime, za potrebe ovog kruga ispitivanja javnog mnjenja u prethodno navedeno pitanje smo dodali stavku "Zbog povezanosti NATO-a sa oružanim sukobom u Rusiji", pri čemu je nešto manje od 2% ispitanika izrazilo takav stav. Kada se ovom pokazatelju doda povećanje od oko 3% ispitanika koji smatraju da "NATO ne doprinosi većoj bezbjednosti i sigurnosti" dolazimo do već navedene vrijednosti povećanja bezuslovnog otpora prema ulasku BiH u NATO od oko 5%. Sumirajući prethodno predstavljene rezultate smatramo da smo ponovo dokazali da je većina ispitanika svoj stav o ulasku BiH u NATO savez formirala na osnovu razloga koji nisu utemeljeni na instrumentalnoj, već na vrijednosnoj racionalnosti/emocionalnosti.

Kao posredna potvrda za prethodnu tvrdnju mogu da posluže stavovi ispitanika o posljedicama sukoba u Ukrajini na NATO savez. Navedeni upit je postavljen svim ispitanicima, a prikupljeni podaci ukazuju da većini građana Republike Srpske djelovanje NATO saveza van granica Bosne i Hercegovine nije u fokusu interesovanja. Naime, 16,2% ispitanika smatra da će ukrajinska kriza izazvati negativne posljedice po dalje širenje tog saveza. Istovremeno, 7,6% ispitanika podržava suprotan stav, dok 10,7% smatra da pomenuti sukob neće imati nikakve posljedice po NATO. Međutim, čak 65,5% ispitanika nema formiran stav o tom pitanju, što vjerovatno može da se tumači kao posljedica njihove neupućenosti i/ili nezainteresovanosti za pomenutu problematiku. Sličan odnos ispitanici su imali i prilikom odgovora na pitanje o mogućnosti da dođe do direktnog oružanog sukoba između

Rusije i NATO-a zbog ukrajinske krize. Najveći broj ispitanika, njih 60% je izjavilo da ne zna, oko 29% da neće, a oko 11% da hoće.

Indiferentan odnos ispitanika je bilo primjetan i kod pitanja koje se odnosilo na ispitivanje njihovih stavova o daljoj svrhovitosti postojanja Kancelarije visokog predstavnika (OHR) u kontekstu njenog doprinosa evroatlantskim integracijama BiH, tj. 44,4% ispitanika nije imalo formiran stav o ovoj temi. Međutim, za razliku od prethodno navedenog pitanja, gdje su razlike u frekvencijama iznesenih stavova bile manje, u ovom slučaju značajna većina preostalih ispitanika, tj. njih 46,2%, smatra da dalje postojanje OHR-a neće imati značajnije efekte po proces evroatlantskih integracija Bosne i Hercegovine (vidi Grafikon 4). Nasuprot tome, suma potpune i djelomične podrške doprinosu OHR-u evroatlantskim integracijama BiH iznosi svega 9,40%, što je duplo manje u odnosu na vrijednost 16,8% iz septembra 2021. godine. Predstavljene podaci u ovom i prethodnom slučaju takođe mogu da se tumače u kontekstu sklonosti građana Republike Srpske da aktuelnim političkim temama pristupaju pretežno vrijednosno, a ne instrumentalno racionalno. Naime, bilo je za očekivati da će dugotrajno i intenzivno medijsko izvještavanje o pomenutim političkim dešavanjima kod ogromne većine ispitanika izazvati veliko interesovanje, pa samim tim i formiranje stavova. Međutim, do toga nije došlo, a jedno od mogućih objašnjenja za predstavljene rezultate ispitivanja bi bilo da su u pitanju teme koje kod značajnog dijela građana Republike Srpske ne izazivaju izražene emocionalne reakcije.

Grafikon 4: Dalje postojanje OHR-a doprinosi evroatlantskim integracijama BiH

● NAJVAŽNIJI REZULTATI

- Osnovni izvor informisanja o evroatlantskim integracijama za većinu građana Republike Srpske je televizija, tj. nedovoljan broj građana Republike Srpske se aktivno informiše i/ili međusobno razmjenjuje informacije o evroatlantskim integracijama
- Ulazak BiH u EU podržava 29,6% ispitanika, a ulazak u NATO 5,2% ispitanika
- Uslovnu podršku za EU, tj. ako to učini i Srbija, dalo je 15,3% ispitanika, dok u slučaju NATO integracija uslovna podrška iznosi 3,4%
- U periodu od oktobra 2019. do danas, primjetan je konstantan pad bezuslovne podrške građana Republike Srpske za ulazak u EU (od 67,8% do 29,6%)
- Bezuslovni otpor prema ulasku u NATO nakon rasta tokom 2020. se vratio na prvobitno izmjerenu vrijednost u septembru 2021. (od 63,4% do 63%), da bi do maja 2022. godine opet bilježio umjereni rast (68,2%)
- Osnovni razlog zbog kojeg većina građana Republike Srpske ne podržava ulazak BiH u NATO je uloga tog saveza na ovim prostorima tokom ratnih dešavanja 1990-ih
- Značajan dio građana Republike Srpske je indiferentan prema aktuelnim političkim dešavanjima u svijetu i Bosni i Hercegovini (oružanom sukobu u Ukrajini, odnosno statusu OHR-a u BiH)

● KLJUČNE PREPORUKE

- Efikasnija javna promocija evroatlantskih integracija podrazumijevala bi podsticanje građana RS da u tu svrhu koriste medije koji omogućavaju dvosmjernu komunikaciju (npr. internet), kao i značajno unapređivanje njihovih kompetencija u oblasti medijske pismenosti
- Potrebno je detaljnije istražiti razloge za konstantan pad podrške građana Republike Srpske za ulazak u Evropsku Uniju
- Aktivnijim (ne)posrednim mirnodopskim angažmanom, tj. kroz razvoj postojećih i uspostavljanje novih oblika saradnje, a naročito u kriznim situacijama, poput prirodnih nepogoda, pandemija i migrantskih kriza, NATO bi u doglednoj budućnosti mogao steći veće povjerenje građana Republike Srpske
- EU i NATO trebaju aktivnije promovirati svoju posvećenost očuvanju Dejtonskog mirovnog sporazuma, tj. svoju ulogu u očuvanju političke i ekonomske stabilnosti Bosne i Hercegovine
- EU i dalje treba proaktivno podsticati razvoj političke kulture među građanima Republike Srpske, odnosno stvaranje pretpostavki za dalji razvoj građanske kulture i suzbijanje etnonacionalizma u BiH

Autor:

Dalibor Savić

